

Etusivu>Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö>Kansallinen lainsäädäntö

Tämän sivun alkukielistä versiota [de](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomenntetaan parhaillaan.

saksa

Swipe to change

Kansallinen lainsäädäntö

Itävalta

Johdanto – tällä sivulla annetaan tietoa Itävallan oikeusjärjestelmästä ja esitetään yleiskatsaus Itävallan lainsäädäntöön.

Tätä sivua ei ole käännetty valitsemallesi kielelle.

Halutessasi voit tutustua sivun konekäännökseen. Huomaa, että konekäännös on vain suuntaa antava. Sivun ylläpitäjä ei ole vastuussa eikä vahingonkorvausvelvollinen konekäännöksen laadusta.

-----suomi-----bulgariaespanjatšekkitanskavirokreikkaenglantiranskakroaattiitaliaalavialiettuaunkarimaltahollantipuola
portugaliromanaslovakkisloveeniruotsi

Oikeuslähteet

Itävallan oikeusjärjestelmä perustuu ensisijaisesti **kirjoitettuun (säädännäiseen) oikeuteen**. Tapaoikeudella on hyvin vähäinen merkitys. Ylimpien tuomioistuinten ratkaisulla on suuri merkitys, ja ne toimivat tärkeinä suuntaviivoina lakien soveltamisessa. Tuomioistuinten ratkaisuja ei pidetä kuitenkaan virallisina oikeuslähteinä.

Itävallan liittovaltion perustuslain mukaan kansainvälisen oikeuden yleisesti tunnustetut periaatteet ovat osa liittovaltion oikeutta. Lisäksi perustuslaissa säädetään **valtiosopimusten** (yleisestä ja erityisestä) saattamisesta osaksi Itävallan oikeusjärjestelmää. Valtiosopimusten hierarkia määräytyy Itävallan oikeusjärjestelmässä sopimusten sisällön mukaan.

Perustuslakia muuttavan tai sitä täydentävän valtiosopimuksen hyväksyminen edellyttää kansallisneuvostossa samaa määränemmistöä kuin liittovaltion perustuslakia koskevien päätösten hyväksyminen. Lakia muuttavia tai täydentäviä valtiosopimuksia koskeviin päätöksiin sovelletaan samoja vaatimuksia kuin lakiesitysten hyväksymiseen.

Valtiosopimukset tekee periaatteessa liittovaltion presidentti liittovaltion hallituksen tai sen valtuuttaman liittovaltion ministerin pyynnöstä. Lakia muuttaville tai täydentäville poliittisille valtiosopimuksille on saatava ennen sopimuksen tekemistä kansallisneuvoston hyväksyntä. Liittovaltion presidentti voi valtuuttaa liittohallituksen tai sen toimivaltaisia jäseniä tekemään valtiosopimuksia, jotka eivät ole poliittisia eivätkä muuta tai täydennä lainsäädäntöä.

Itävallan liittovaltion perustuslain mukaisesti kussakin **yhdeksässä osavaltiossa** sovelletaan liittovaltion (perustus)lain ohella **osavaltion (perustus)lakia**.

Osavaltion valtiosääntöoikeus ei saa olla ristiriidassa liittovaltion valtiosääntöoikeuden kanssa, ja liittovaltion valtiosääntöoikeus on aina **ensisijainen** osavaltion valtiosääntöoikeuteen verrattuna. Tällaista ensisijaisuusjärjestystä ei sen sijaan ole liittovaltion ja osavaltioiden lainsäädännön välillä.

Vuodesta 1988 lähtien osavaltiot ovat voineet tehdä myös valtiosopimuksia niiden toimivaltaan kuuluvilla aloilla. Ulkosuhteissa liittovaltion hallituksella on kuitenkin ensisijainen asema.

Oikeudellisten välineiden lajit – normihierarkia

Liittovaltion perustuslain säännöksen hyväksyminen edellyttää yleensä, että sitä kannattaa kahden kolmasosan enemmistö kansallisneuvostossa, jonka jäsenistä vähintään puolet on läsnä äänestyksessä. Näin säädetty säännös on lisäksi nimenomaisesti nimettävä perustuslaiksi tai perustuslain säännökseksi. Liittovaltion tavallisesta lainsäädännöstä kansallisneuvostossa tehtävän päätöksen hyväksyminen edellyttää puolestaan, että päätös saa ehdottoman enemmistön annetuista äänistä ja että vähintään kolmasosa jäsenistä on läsnä.

1. Liittovaltion perustuslain pääperiaatteet

Seuraavat Itävallan liittovaltion perustuslain pääperiaatteet ovat Itävallan oikeusjärjestelmän tärkeimmät normit:

demokratiaperiaate
vallanjakoperiaate
oikeusvaltioperiaate
tasavaltalaisuusperiaate
liittovaltioperiaate ja
liberalismin periaate.

Nämä pääperiaatteet yhdessä muodostavat **perustuslaillisen järjestelmän ytimen**.

Pääperiaatteilla on tärkeä perustuslaillinen merkitys, koska liittovaltion perustuslain kaikki merkittävät muutokset on hyväksyttävä kansanäänestyksellä lainsäädäntömenettelyssä. Liittovaltion perustuslain kokonaisuutensa muuttamisesta on kyse, jos jostain pääperiaatteesta luovutaan tai jos pääperiaatteiden keskinäistä suhdetta muutetaan olennaisesti.

2. EU:n primaarioikeus ja johdettu oikeus

Itävallan liittyminen Euroopan unionin jäseneksi 1. tammikuuta 1995 merkitsi Itävallan liittovaltion perustuslain kokonaisuutensa muuttamista. Liittymisen jälkeen Itävallan perusoikeusjärjestyksen perustana on ollut sekä kansallinen valtiosääntöoikeus että Euroopan unionin oikeus (**dualistinen valtiosääntöjärjestelmä**).

Vallitsevan näkemyksen mukaan **EU:n oikeus on ensisijainen kansalliseen oikeuteen** ja myös tavalliseen liittovaltion valtiosääntöoikeuteen nähden, mutta ei liittovaltion perustuslain pääperiaatteisiin nähden.

3. "Tavallinen" liittovaltion valtiosääntöoikeus

Valtiosääntöoikeudessa annetaan pelisäännöt poliittiselle toiminnalle, sillä siinä säädetään lainsäädäntömenettelystä

ylimpien valtioelinten asemasta

liittohallituksen ja osavaltioiden välisestä suhteesta lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoa koskevissa asioissa

tuomioistuinten suorittamasta valtiovallan toiminnan valvonnasta.

4. Liittovaltion laki

Liittovaltion perustuslaissa säädetyn oikeusvaltioperiaatteen mukaan kaikki toimeenpanovalta (hallintovalta ja tuomiovalta) on sidottu lakiin.

Lainsäädäntövalta jaetaan liittovaltion perustuslaissa liittovaltion ja osavaltioiden kesken.

5. Asetus

Asetukset ovat **hallintoviranomaisten antamia yleisiä oikeussäännöksiä**, jotka kohdistuvat kaikkiin oikeussubjekteihin. Muita yleisiä säädöksiä (yleensä yksittäisiä lakeja) täsmentävien toimeenpanoasetusten antamista koskee perustuslain mukainen yleinen valtuutus antaa säädöksiä. Lakia muuttavien tai täydentävien asetusten antaminen edellyttää perustuslain mukaista nimenomaista valtuutusta.

6. Päätös

Päätökset ovat ensisijaisesti oikeuden täytäntöönpanoon tarkoitettuja hallintotoimia, jotka koskevat vain niissä mainittuja henkilöitä.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Liittovaltion perustuslakiin perustuvan liittovaltion ja osavaltioiden välisen toimivaltajaon mukaisesti lainsäädäntömenettelyyn osallistuu useita eri elimiä.

Kansallisneuvosto ja liittoneuvosto käyttävät liittovaltion lainsäädäntövaltaa. Kansallisneuvoston 183 jäsentä valitaan suorilla kansanvaaleilla, kun taas maapäivät valitsee liittoneuvoston, jolla on yleensä vain vastustusoikeus lainsäädäntömenettelyssä.

Maapäivät antaa lainsäädäntöä osavaltioissa.

Säättämismenettely

Kansallisneuvosto saa liittovaltion lainsäädäntöä koskevia esityksiä

jäsentensä esityksinä (jäsenaloitteet)

liittohallituksen ehdotuksina (hallituksen esitykset)

liittoneuvoston esityksinä.

Kansallisneuvoston käsittelyyn on lisäksi saatettava sellaiset lakiesitykset, joita kannattaa vähintään 100 000 äänioikeutettua tai vähintään yksi kuudesosa kolmen osavaltion äänioikeutetuista (kansalaisaloite).

Käytännössä useimmat **lakialoitteet** ovat lähtöisin **liittohallitukselta**. Ne on hyväksyttävä liittohallituksessa (ministerineuvostossa) yksimielisesti. Ennen liittohallituksen päätöksentekoa liittovaltion toimivaltaisen ministerin valmistelema lakiesitys julkaistaan, jotta muut osapuolet (osavaltiot, sidosryhmät) voivat antaa siitä lausuntonsa.

Kansallisneuvoston päätöksen jälkeen lakiesitykset on hyväksyttävä liittoneuvostossa (liittovaltion rahoituslakiesityksiä ei tarvitse käsitellä liittoneuvostossa, koska ne kuuluvat kansallisneuvoston yksinomaiseen toimivaltaan). Tämän jälkeen liittokansleri esittää lain liittopresidentin **vahvistettavaksi**.

Kansallisneuvosto voi päättää **kansanäänestyksen** järjestämisestä. Sitä voi vaatia myös kansallisneuvoston jäsenten enemmistö. Tällöin lakiesitys, jonka kansallisneuvosto on jo hyväksynyt, on vielä hyväksyttävä kansanäänestyksessä, ennen kuin se voidaan vahvistaa. Lisäksi kaikkien liittovaltion perustuslain kokonaisuutosten on tultava hyväksytyksi kansanäänestyksessä.

Liittopresidentti vahvistaa allekirjoituksellaan, että liittovaltion lait on säädetty perustuslain mukaisesti. Liittokansleri varmentaa liittopresidentin antaman **vahvistuksen**.

Varmennuksen jälkeen liittovaltion lait annetaan tiedoksi Itävallan virallisessa lehdessä. Liittovaltion laki **tulee voimaan** – jos laissa ei nimenomaisesti toisin säädetä (taannehtivuus tai määritettäessä jokin muu voimaantulopäivä) – sitä päivää seuraavasta päivästä lähtien, jona kyseisen lain tiedoksiannon sisältävä virallinen lehti julkaistaan ja toimitetaan painosta.

Laki voidaan kumota nimenomaisesti (muodollinen derogaatio) tai säätämällä uusi säädös, joka poikkeaa sisällöltään aiemmasta normista, ilman että aiemman normin voimassaolon päättymisestä määrätään erikseen (materiaalinen derogaatio, *lex posterior derogat legi priori*). Erityissäädökset ovat ensisijaisia yleisiin säädöksiin verrattuna (*lex specialis derogat legi generali*). Säädöksen voimassaoloaika voidaan määrittää myös itse säädöksessä.

Oikeudelliset tietokannat

Itävallan liittokanslerinvirasto koordinoi ja ylläpitää **Itävallan oikeustietojärjestelmää** (RIS), jonka kautta Itävallan lainsäädäntö on saatavilla verkossa.

Onko tietokanta maksuton?

Itävallan oikeustietojärjestelmän (RIS) käyttö on maksutonta.

Yhteenveto tietokannan sisällöstä

RIS-tietokanta tarjoaa seuraavia tietoja:

Liittovaltion lait

liittovaltion lait

todistusvoimaiset säädöskokoelmat vuodesta 2004 lähtien

säädöskokoelmat 1945–2003

säädöskokoelmat 1848–1940

säädöskokoelmat 1780–1848

Saksan säädöskokoelmat 1938–1945

lakiesitykset

hallituksen esitykset

Osavaltioiden lait

osavaltioiden lait

osavaltioiden viime vuosien säädöskokoelmat – lukuun ottamatta Ala-Itävallan ja Wienin osavaltioita

Kuntien määräykset: osa Kärntenin, Ala-Itävallan, Salzburgin, Steiermarkin ja Wienin osavaltioiden kuntien asiakirjoista

Tuomioistuinten oikeuskäytäntö

perustuslakituomioistuin

hallintotuomioistuin

hallintotuomioistuimen laatima säädösluettelo (Normenliste)

korkeimman oikeuden (Oberster Gerichtshof), ylioikeuksien (Oberlandesgericht) ja muiden tuomioistuinten oikeuskäytäntö

riippumattomat hallinnolliset elimet (unabhängige Verwaltungssenate)

riippumaton verotuomioistuin (unabhängiger Finanzsenat)

turvapaikkatuomioistuin (Asylgerichtshof)

riippumaton turvapaikka-asioiden valituslautakunta (unabhängiger Bundesasylsenat)

ympäristötuomioistuin (Umweltsenat)

liittovaltion ylin televiranomainen (Bundeskommunikationssenat)

julkisten hankintojen tarkastamisesta vastaavat viranomaiset (Vergabekontrollbehörden)

valituslautakunta ja ylin kurinpitolautakunta (Berufungskommission, Disziplinaroberkommission)

tietosuojalautakunta (Datenschutzkommission)

henkilöstökomitean valvontalautakunta (Personalvertretungs-Aufsichtskommission)

tasa-arvolautakunnat (Gleichbehandlungskommissionen)

Asetukset

Itävallan ministeriöiden asetukset

Itävallan oikeusministeriön asetukset

Osa Itävallan laeista on saatavilla myös englanninkielisinä.

Lisätietoja on internetsivustolla [Itävallan oikeustietojärjestelmä](#).

Linkkejä

Oikeusjärjestys – Itävalta

Päivitetty viimeksi: 29/08/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.